

חן ארצי סרור

זוהי אמירה קשה, אבל יש להודות בצער ש-76 שנים לאחר שהוקמה מדינה משגשגת, החלום הציוני על סף התנפצות.

ודווקא בעת השברירית הזו, המנהיגים העומדים בראשה מפנים עורף אל הציונות שבה הם מתהדרים

בשביל לשרוד במרחב כל כך קשות. יצירתיות ולקחת סיכונים מחושבים הן חלק בלתי נפרד מהציונות ומה שיהפוך למאפיין בולט של הישראליות. מעשים לא נמ' דרים בשעון של הנצח, אלא כאן ועכשיו. "הציונות היא חזרת היהודים להיסטוריה", מסביר רה פרופ' שפירא, "אנחנו לא מחכים עוד לבואו של משיח או לנס שיתרחש, אלא לוקחים את גורלנו בידנו ועושים מה שצריך בשביל העם שלנו. זו תפיסה פרגמטית לגמרי. לצערי זה אכזר. היום אנחנו תלויים יותר מאי פעם בארצות-הברית, אנחנו נמצעים מק' בלת החלטות והמדיניות היא של דחייה ומסמוס. הקולות האידיאולוגיים מעוורים אותנו במקום להיות מחוברים למציאות. כך שבים אלינו רעיונות הבל שאין להם שום היתכנות. זו תנועה הפוכה למודרניות והפוכה לפעולה הציונית הבסיסית לפעול בתוך המ' ציאות ולא לפנטז".

היום האסטרטגיה הישראלית היא מריחה, חוסר יכולת להכריע ולקבל את ההשלכות של כל החלטה - תהא אשר תהא. חוסר החלטה היא החלטה, אולי ההחלטה עם המחירים הכבדים ביותר.

*** בכוחה של הציונות להתחדש.** חלק מהדנ"א הציוני זו היכולת לשנות את המציאות גם אם נדמה שכר' גע זו משימה בלתי אפשרית. "הרוח הציונית מפעמת בעם", אומרת פרופ' שפירא, "ראינו את רוח ההתגייסות הזו בכל יום מאז אוקטובר. יש פה מסירות נפש כפשוטו עבור הפרויקט שנקרא מדינת ישראל. את הפער בין נבחרו הציו' בור לעם חייבים לצמצם בשביל שהרעיון הציוני לא יתרכס".

מה אפשר לעשות? צו השעה הוא ברית ציונית רחבה. כזו שמבקשת את טובת הכלל, כזו שמבקשת ישראליות רחבה שבה יש מקום לכל הגוונים והזהויות, אבל גם כזו שלא מתמכרת לשבטיות ולמגזריות. ברית ציונית שמתגמלת את החלוצים בכל תחום, שפועלת באופן אקטיבי ולא נגזרת וממסמסת החלטות בשל אינטרסים צרים.

המציאות הדמוגרפית הישראלית פשוטה: הדרך היחידה של ישראל לשרוד בטווח הקצר והבינוני היא שילוב ידיים בין שלוש אוכלוסיות - החילונים, המסור' תיים והדתיים. זהו תנאי הכרחי אבל לגמרי לא מספיק. במקביל ישראל צריכה לעודד כמה שיותר אוכלוסיות חרדיות וערביות להיות שותפות של הברית הציונית. ציונות מודל 2024 היא חיוק מערכת היחסים בין שלוש האוכלוסיות המשרתות והגברת ההגירה פנימה של אוכלוסיות נוספות אליהן. זה צריך להיות היעד הלאומי של מדינת ישראל, וזה היעד הלאומי שהממשלה מפנה לו עורף.

כך יש יותר סיכוי שתרוויח. ככל שתגביה את החומות והרדישות שלך - כך תהפוך לשותף יותר אטרקטיבי. התפיסה של "כלל ישראל", של ישראליות כדרך המלך, נכחדת. תעיד החקיקה שתמשיך את ההשתמטות מגיוס בשיאה של מלחמה בזמן שגיל הפטור למילואימניקים עולה. יעידו התקציבים שמופנים ל"ישיבות לנושרים" במקום לשלוח אותם לבקו"ם. יעידו השירות הציוני המתפורר. האינטרסים ניצחו את החזון.

*** הציונות היא חלוציות.** החלוצים הם הראשונים לזנק, הנחשונים שמוכנים לקחת על עצמם משי' מות ארירות עוד לפני שנקראו לרגל מתוך תחושת שליחות ולפי צו המצפון. ז'בוטינסקי תיאר מפגש מרגש עם יוסף טרומפלדור ב-1916 ודרכו הגדיר את החלוצ' ציות. "זהו מושג רחב הרבה יותר מ'צועד בראש", סיפר

התפיסה של ישראליות כדרך המלך, נכחדת. תעיד החקיקה שתמשיך את ההשתמטות מגיוס, יעידו התקציבים ל"ישיבות לנושרים", יעיד השירות הציוני המתפורר. האינטרסים ניצחו את החזון

הדרך היחידה של ישראל לשרוד היא שילוב ידיים בין החילונים, המסורתיים והדתיים - ולעודד אוכלוסיות חרדיות וערביות להיות שותפות של הברית הציונית. זה היעד שהממשלה מפנה לו עורף

שטרומפלדור אמר לו, "אנו צריכים להקים רור, שלא יהיו לו אינטרסים ולא הרגלים... חסר גלגל? אני הגלגל. חסרים מסמר, בורג? קחו אותי. צריך לחפור אדמה? אני חופר. צריך להיות חייל? אני חייל. משטרה? רופא? עורך כי רי? מורים? שואבי מים? בבקשה, אני עושה את הכל". ז'בוטינסקי טען שאין בני אדם כאלה וטרומפלדור התעקש שיהיו. "טעיתי והוא צדק", הודה ז'בוטינסקי. "הראשון מבני אדם כאלה ישב לפניי. הוא בעצמו היה כזה: עורך ריז, חייל, פועל במשק חקלאי". האם ניתן לזהות משהו מאותה יוזמה, מאותה הקרבה, בקרב מנהיגינו? כמה רומים נבחרו הציובור שלנו לאלו שהיו מוכנים קודם כל להתייצב ולבצע, אחר כך לדרון ולהתקוטט? מאז האסון הגדול בתולדותנו, 7 באוקטובר, מי היו אלו שהתייצבו בלי תנאי ובלי גבול ומי הערימו קשיים? נעלמו? לא לקחו אחריות?

*** הציונות היא פרגמטיות.** את הבעיה של מחר מנסים לפתור היום, קבלת החלטות היא הכרח

בילדותי הייתה אהובה עליי באופן מיוחד סדרת הס' פרים "נועזים", שתיארה את הביוגרפיות של גיבורי ראשית היישוב בארץ ישראל. אוריאל אופק, דבורה עומר ועודר בצר תיארו שם באופן מופלא וסוחף את חייהם (ולא פעם אף את מותם) של דמויות מופת כמו חנה סנש, יוסף טרומפלדור, צביה לובטקין או שרה גיי בורת ניל".

על הספרים הללו גדלו ילדי שנות ה-80 וה-90, בתקי' וזה שיישאו אל הדמויות הללו עיניים. בריוק כמו שקיי' רות בתי הספר עוטרו בדיוקנאות וציטוטים של יגאל אלון או הרצל. הציונות הייתה סיפור הצלחה ישראלי. והנה, אנחנו כעת מבוגרים, הורים בעצמנו, ומדינת היהודים שעליה חלם הרצל נלחמת על נפשה. הרמתי טלפון לכלת פרס ישראל, פרופ' אניטה שפי' רא מאוניברסיטת תל-אביב, מגדולות חוקרות הציונות בימינו. אישה מבריקה שהקדישה את חייה לנושא. זו לא הייתה שיחה מעוררת.

*** הציונות היא תנועה לאומית עם חזון.** תנועה שביקשה להקים בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל, אבל לא הסתפקה בכך. אבותיה ואמותיה של הציונות תיארו חברת מופת לאור חזון הנביאים המבוססת על צדק חברתי וש' וויון. הם ביקשו לעודד עלייה וקיבוץ גלויות, להחיות את השפה העברית ואיתה את התרבות העברית, ולהקים כוח מגן ליהודים מפני רודפיהם.

ניסוח של חזון הוא פעולה רחבה, אפי' לו גרנדיוזיות. קבלת החלטות על פי אינ' טרסים היא הפעולה ההפוכה - צרה להח' ריה, רלוונטית למעטים בלבד ולזמן קצר בלבד. האינטרסים הם כניעה להווה. חזון מבקש לעצב עתיד. איפה הייתם ממקמים את הממשלה? לפרופ' שפירא יש תשובה. "הציונות רצתה להביא נורמליות לעם היהודי, שעם ישראל יהיה עם ככל העמים. שיהיה חקלאי יהודי וחייל יהודי וממשלה יהודית. את מסירותם של החקלאים היהודים אנו רואים בימים אלו בגבולותיה הנטושים של המדינה. על החיילים אין מה לדבר. מה נוכל לומר על הממשלה? "היו לנו תמיד ממשלות פטריוטיות - משמאל ומי' מיין. אלו היו ממשלות פטריוטיות משום שהראגה לכלל עמדה בראש מעייניהן. היו הברלים במדיניות, היו טעויות מרות, אבל ידעו לומר מה הדרך שבה רוצים לצעוד וטובת הכלל הייתה חלק בלתי נפרד מהש' קוליים. לצערי מעולם לא הייתה תפיסה כל כך רווחת כמו היום ולפיה ראש הממשלה מנהל את ממשלתו מאינטרסים אישיים. האינטרסים האישיים הם אלו שמ' תדלקים את האינטרסים המגזריים. זו תרבות שפושה בממשלה ומחלחלת למשטרה, למשרדים השונים ולמ' ערכות הציוניות".

ואכן, בממשלת ישראל ככל שאתה יותר שבטי ומגזרי,

פרופ' שפירא. "תנועה הפוכה למודרניות"

טרומפלדור. "חסר גלגל? אני הגלגל"

chensror@gmail.com